

Wiadomości Polskie

Redaguje Stowarzyszenie Polaków w Nowej Zelandii

Kwiecień 2023 / April 2023

The Polish Association in NZ Inc
PO Box 853,
Wellington 6140

Email: association@polishcommunity.org.nz
Website: www.polishcommunity.org.nz

75-lecie Stowarzyszenia Polaków w Nowej Zelandii
75th anniversary of Polish Association in New Zealand

KALENDARZ IMPREZ / CALENDAR OF EVENTS

Wtorek, 25 kwietnia 2023, 13:30, Dom Polski Newtown, sala biblioteki: Obiad z okazji Anzac Day	Tuesday, 25 April 2023, 1:30pm, Dom Polski Newtown, library room: Anzac Day Luncheon
Niedziela, 30 kwietnia 2023, 16:00, Dom Polski Newtown: Pokaz filmu "Peter Pan and Wendy"	Sunday, 30 April 2023, 4pm, Dom Polski Newtown: Movie "Peter Pan and Wendy"
Niedziela, 7 maja 2023, 13:30, Dom Polski Newtown: 3-cio Majowa Herbatka	Sunday, 7 May 2023, 1:30pm, Dom Polski Newtown: 3 rd May High Tea

W dniach 19-25 marca podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Wojciech Gerwel złożył wizytę w Nowej Zelandii.

Głównym jej celem było przeprowadzenie konsultacji politycznych ze swoim odpowiednikiem w resorcie odpowiedzialnym za sprawy zagraniczne, oraz udział w obchodach 50-lecia nawiązania stosunków dyplomatycznych pomiędzy oboma krajami.

22 marca w Parlamencie Nowej Zelandii odbył się uroczysty lunch z okazji 50-lecia nawiązania polsko-nowozelandzkich stosunków dyplomatycznych. W uroczystości wzięło udział wielu znakomitych gości: wicemarszałek Parlamentu Gregory O'Connor, posłowie, przedstawiciele władz lokalnych i Prezydenci miast związani ze skupiskami nowozelandzkiej Polonii, konsulowie honorowi (Bogusław Nowak z Auckland oraz Winsome Dormer z Christchurch a także były Konsul Honorowy John Roy-Wojciechowski), przedstawiciele „Dzieci z Pahiatua” oraz przewodniczący organizacji polonijnych z całego kraju oraz szefowie nowozelandzkich instytucji takich jak Biblioteka Narodowa czy też *New Zealand International Affairs Institute*, z którymi

Ambasada ściśle współpracuje. Wyjątkowym momentem powyższego wydarzenia było przekazanie informacji przez burmistrz okręgu Tararua, Tracy Collis, w którym znajduje się były obóz „Dzieci z Pahiatua”.

Nowonarodzony ptak Kiwi w rejonie Mount Bruce został, za zgodą miejscowych iwi, nazwany Pōrana”, co znaczy „Polska” w języku maoryskim, jako znak przyjaźni polsko-nowozelandzkiej i bliskości naszych krajów i narodów.

Ponadto wiceminister złożył wieńce pod tablicą „Dzieci z Pahiatua” oraz Tablicą Katyńską w kościele Matki Anielskiej w Wellingtonie. Podczas wizyty udzielił także wywiadu dla „NZ International Review”, którego najbliższy numer będzie poświęcony Polsce.

Wizyta przedstawiciela polskich władz była bardzo intensywna i wpłynęła na wzmocnienie pozytywnych relacji pomiędzy Polską i Nową Zelandią.

*****

Between 19th and 25th of March 2023, Undersecretary of State at the Ministry of Foreign Affairs, Mr Wojciech Gerwel visited New Zealand. The main objective of his visit was to attend political consultation with Deputy Secretary at the Ministry of Foreign Affairs and Trade in New Zealand and to participate in the celebration of the 50th anniversary of establishing diplomatic relations between both countries.

The special celebratory lunch was hosted on March 22, 2023, at the premises of New Zealand Parliament. Among the honorable guests were: Deputy Speaker Gregory O'Connor, members of Parliament, local representatives and mayors of cities with strong connections to Polish diaspora, the honorable consuls (Bogusław Nowak from Auckland, Windome Dormer from Christchurch and former Honorary Consul John Roy-Wojciechowski), representatives of Pahiatua Children and leaders of main Polish organization across New Zealand. The event was attended as well by the representatives of New Zealand cultural institutions like National Library and New Zealand International Affairs Institute. During the event the mayor of Tararua, Pahiatua's district, Tracy Collin made a special announcement.

Newly born Kiwi in the national wildlife center of Mount Bruce, with the blessing of local iwi, has been gifted as a symbol of Polish-New Zealand bond and friendship, named in Maori language „Porana” (translating to „Poland”)

During his time in Wellington Mr Gerwel visited „Dzieci z Pahiatua” plaque at the Wellington Wharf and paid tribute to victims of Katyn in the church of St Mary of Angles. Additionally, he gave the interview to NZ International Review, which next issue will include a Polish segment.

The visit of the representative of Polish government was very eventful and certainly reinforced the positive relations between Poland and New Zealand.

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Wellingtonie

Ania Włodarczyk

Referat ds. Polityczno-Ekonomicznych, Konsularnych,
Polonii i Administracyjno-Finansowych

Embassy
of the Republic of Poland
in Wellington

OD STOWARZYSZENIA POLSKICH KOMBATANTÓW

Zarząd Krajowego SPK

*życzy wszystkim koleżankom i kolegom,
ich rodzinom oraz naszym Rodakom,
pogodnych, spokojnych,
a przede wszystkim zdrowych
Świąt Wielkanocnych 2023 r.*

Szczególnie będziemy łączyć się w modlitwie i pamięci z osobami, które są chore, niesprawne, potrzebujące opieki, odłączone od rodzin, znajomych i przyjaciół, przebywające w domach opieki, dotknięte różnymi klęskami żywiołowych, chcące, a nie mogące uczestniczyć z nami w kościołach i różnych spotkaniach.

Niech Zmartwychwstały Chrystus będzie da Was łaskawy w troskach codziennego życia i darzy zdrowiem, pokojem i radością

Marian Ceregra

50 LAT STOSUNKÓW DYPLOMATYCZNYCH POLSKA - NOWA ZELANDIA

W dniu 22 marca 2023 r. obchodziliśmy 50-lecie nawiązania relacji dyplomatycznych pomiędzy Polską a Nową Zelandią.

Uroczystości zorganizowane przez Ambasadę RP w Nowej Zelandii odbyły się następująco:

O godzinie 11.00 - składanie wieńca pod Tablicą "Dzieci z Pahiatua". Obecna była m.in. delegacja z Ministerstwa Spraw Zagranicznych z Warszawy, Ambasador RP oraz Prezeska Stowarzyszenia Polaków w NZ.

O godzinie 11.45 - modlitwa i składanie wieńca pod Tablicą Katyńską w kościele St. Mary of the Angels. Obecni jak wyżej oraz proboszcz parafii i prezesi Krajowego SPK i Koła SPK w Christchurch.

O godzinie 13.30 - spotkanie w Parlamencie NZ delegacji polonijnych z całej Nowej Zelandii, na którym były osoby wyżej wymienione oraz przedstawiciele Instytutu Spraw Międzynarodowych i władz miasta Wellington, ambasad, stowarzyszenia ukraińskiego i inni - razem około 60 osób.

Przemawiały osoby z Instytutu, władz miasta Wellington i polski podsekretarz stanu z Ministerstwa Spraw Zagranicznych, który wznosił toast za przyjaźń polsko - nowozelandzką. Po przemówieniach podano lunch.

Marian Ceregra

The Polish Ex-Servicemen's Association invites you to our annual

ANZAC Day Luncheon

1:30PM Tuesday 25 April 2023
Dom Polski Library
257 Riddiford Street, Newtown

Please join us in celebrating and remembering the deeds and lives of our brave Servicemen and Women who fought for Poland's freedom.

A light lunch and refreshments will be served. ALL WELCOME.

Stowarzyszenie Polskich Kombatantów (SPK) serdecznie zaprasza na nasze doroczne

Obiad z okazji ANZAC Day

13:30 we Wtorek 25 Kwietnia 2023 r
Dom Polski Biblioteka
257 Riddiford Street, Newtown

Zapraszamy na wspólną uroczystość upamiętnienia dzielnych żołnierzy którzy walczyli o wolność Polski.

Podamy lekki obiad i przekąski. Witamy wszystkich!

Mrs Felicja Juchnowicz of Wellington

Felicja (“Fela”) Juchnowicz (nee Nadolska) was born in Tarnopol, Poland, which is now part of the Ukraine. Her parents were Stanislaw and Karolina. Felicja died on 1 April 2023.

Mum was a child of the Pahiatua Polish Childrens’ Camp. After her boarding school years at Sacred Heart College in Wanganui, she completed her studies at Wellington Teachers’ College to qualify as a primary school teacher.

In the 50s, Felicja married Waclaw (“Wacek”) and they settled in Masterton where they had two boys, Edward and Stanley. In the 60s, Dad’s work brought them to Wellington and they settled in Tawa. My sister, Barbara, and I arrived a little while after that.

In their retirement, my parents travelled to Poland numerous times to visit friends and to enjoy the culture.

Felicja was a member of the Polish Seniors’ Club.

She was a recipient of the Polish Kresy-Siberia Medal.

Mum was a treasured Aunt and Nana to many, and Great-Grandmother to one.

I am very proud to call her my Mum.

She can now be with Dad and Ed.

We will miss her a lot.
Your loving youngest son,
Andy

The funeral celebrating her life will be held at Our Lady of Fatima Catholic Church, Tawa, on Wednesday, 12 April at 1pm.

CELEBRATING OUR 75TH ANNIVERSARY / OBCHODY NASZEGO 75-LECIA

Errata

W artykule “Obchody naszego 75-lecia” wydania marcowego angielskie słowo deprivation zostało błędnie przetłumaczone jako deprawacja. Prawidłowe tłumaczenie to deprywacja. Przepraszamy za pomyłkę.

Redakcja

Wiadomości Polskie – skarbnica naszej polonijnej historii

Powstaje archiwum cyfrowe naszego czasopisma ukazującego się w Nowej Zelandii od 1950 roku

Wczesne lata – od komunikatów organizacyjnych do magazynu polonijnego

Wiadomości Polskie jako najdłużej ukazująca się w gazeta polonijna, stanowią niezwykle bogate źródło informacji o życiu Polaków w Nowej Zelandii. Wydawane przez Stowarzyszenie Polaków w Wellington, ukazują się nieprzerwanie od 1950 roku.

Stowarzyszenie powstało już w 1948 roku, jednak musiało upłynąć dwa lata poświęcone pracom organizacyjnym związanych ze statutem, członkostwem, siedzibą, programem dla różnorodnej działalności społeczno-kulturalnej zanim pierwszy oficjalny komunikat informacyjny został wydany.

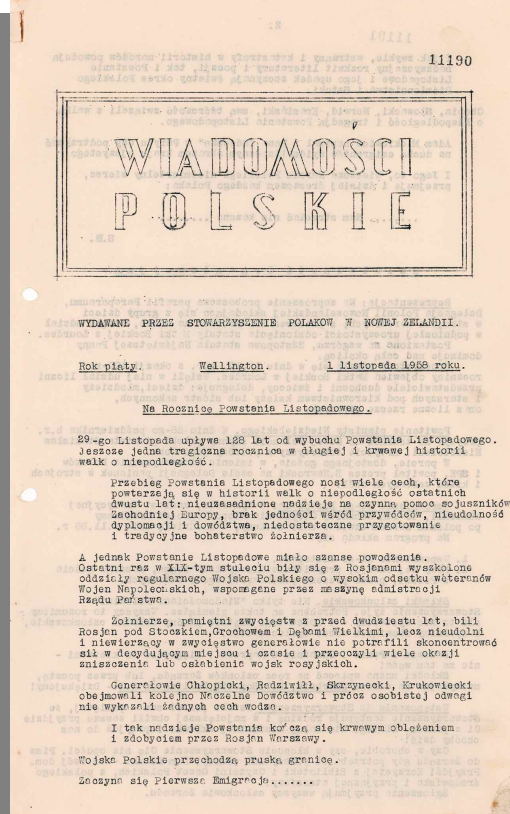
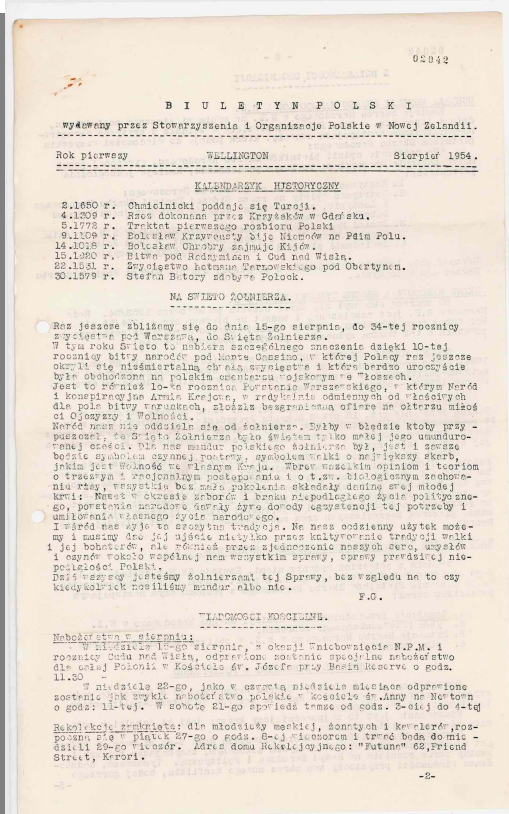
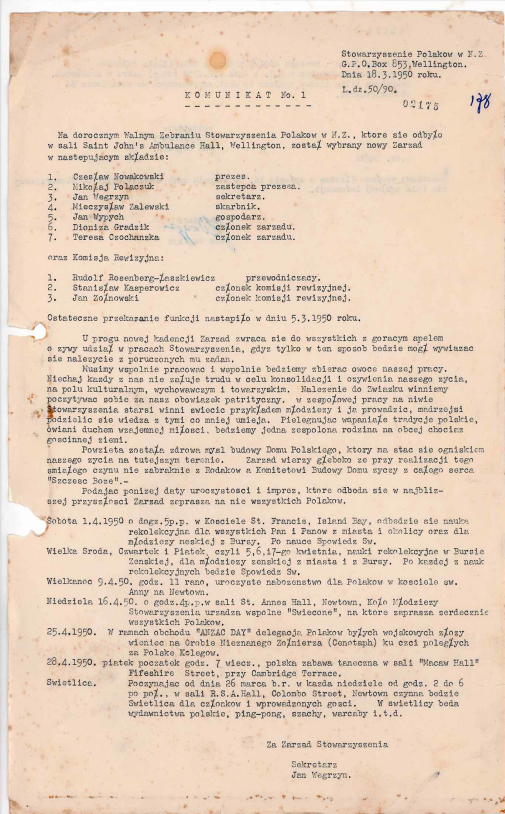
Dwustronicowy *Komunikat No 1* ukazał się drukiem 18 marca 1950 roku w nakładzie 240 egzemplarzy i został rozesłany do 222 członków Stowarzyszenia oraz kilkunastu osób spoza organizacji. Do końca tego roku ukazało się jeszcze 5 *Komunikatów*, a w latach następnych wydawany był już raz na miesiąc.

Po czterech latach, w czerwcu 1954 roku, *Komunikat* zmienił nazwę na *Biuletyn Polski*. Wiązało się to z rosnącym zapotrzebowaniem na słowo w języku ojczystym u coraz to aktywniejszej, lepiej zorganizowanej, świadomej swojej roli kulturalnej, wychowawczej i patriotycznej Polonii nowozelandzkiej.

Do prostej formuły komunikatów organizacyjnych zdecydowano dodać więcej treści o sprawach polskich, zarówno lokalnych, polonijnych jak i ze świata. Stało się to dzięki porozumieniu o współpracy przy redagowaniu i wydawaniu pisma zawartym przez wiodące organizacje polskie działające w tym czasie w Wellington: Stowarzyszenie Polaków, Stowarzyszenie Polskich Kombatantów (SPK), Komisję Skarbu Narodowego oraz Polską Misję Katolicką w Nowej Zelandii kierowaną przez jej rektora księdza Leona Broel-Platera.

Swoją współpracę zadeklarowali również Polacy mieszkający w Auckland. Można zaryzykować twierdzenie, że poprzez ubogaconą i rozszerzoną treść oraz objęcie nią również spraw polonijnych z innych ośrodków w kraju, doszło do przekształcenia zwykłych komunikatów organizacyjnych w ogólnokrajowy, miesięczny magazyn polonijny w Nowej Zelandii. Brakowało mu jeszcze ilustracji, profesjonalizmu edytorskiego, charakteryzował się wciąż niewielką ilością stron, prostotą szaty graficznej, słabą techniką drukarską, ale entuzjazm i aspiracje były wysokie.

Tylko cztery numery, od czerwca do września 1954 roku wydano pod tytułem *Biuletyn Polski*. W październiku pismo zmieniło nazwę na *Wiadomości Polskie* i pod tym tytułem ukazuje się ono do dzisiaj. Wydaje się, że ta ostatnia zmiana tytułu była pismu narzucona, gdyż jak podano w nocie od redakcji, stało się to „z przyczyn od nas niezależnych”. Komitet redakcyjny preferował pozostanie przy starej nazwie uważając, że pasuje ona bardziej do skromnego wciąż charakteru pisma. Poproszono czytelników o opinie w tej sprawie, jednak do dalszych zmian tytułu nie doszło i nowa nazwa przyjęła się.

Zmiany w tytule gazety zbiegły się ze zmianami jej oficjalnego wydawcy. Wszystkie numery wczesnych *Komunikatów* wydało Stowarzyszenie Polaków. Wydawcą wszystkich czterech *Biuletynów Polskich* były „Stowarzyszenia i Organizacje Polskie w Nowej Zelandii”. *Wiadomości Polskie* ukazały się już jako pismo tylko dwóch organizacji: Stowarzyszenia Polaków i Stowarzyszenia Polskich Kombatantów. Jednak od grudnia 1955 roku, po wycofaniu się SPK, samodzielnym wydawcą pisma pozostało ponownie Stowarzyszenie Polaków w Nowej Zelandii.

Chociaż okres międzyorganizacyjnej współpracy wydawniczej był stosunkowo krótki, trwał zaledwie 18 miesięcy, okazał się on niezwykle owocny w ukształtowaniu stylu i charakteru pisma.

Powoli zaczęto powiększać objętość do regularnych 6-8 stron, co pozwoliło, obok informacji o imprezach organizowanych przez lokalną Polonię, zamieszczać wyjątki z prasy polonijnej wolnego świata, głównie z Londynu i Ameryki.

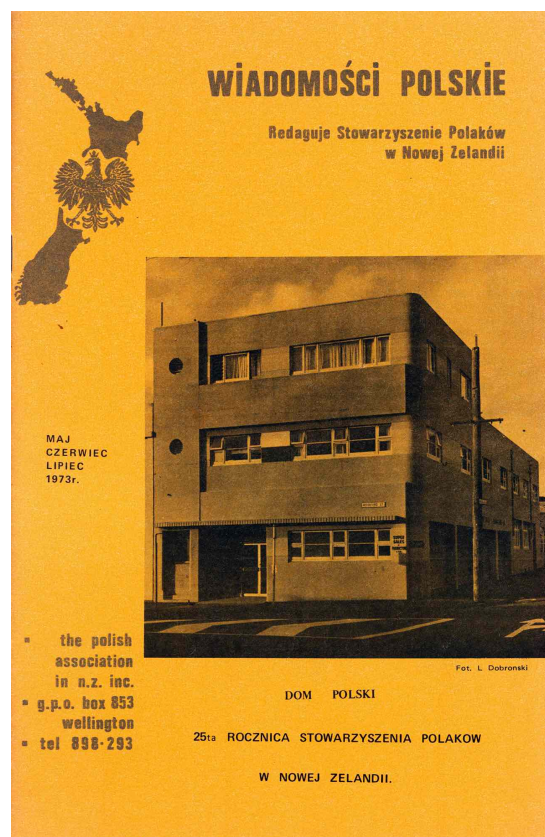
Z czasem znalazło się tam miejsce na cieszące się zainteresowaniem czytelników „listy do redakcji”, teksty o Polskiej literaturze i historii, wiadomości z innych ośrodków polonijnych w kraju oraz krótkie felietony o tematyce zarówno lokalnej jak i ogólnej, pisane przez członków polskiej społeczności w Wellington. Wszystko to przyczyniło się do wzrostu popularności pisma wśród Polaków mieszkających nie tylko w Wellington, ale w całej Nowej Zelandii.

Wypracowany ramowy profil gazety został wówczas przyjęty i, z małymi zmianami tylko, jest on stosowany do dziś. Dobra współpraca z bratnimi organizacjami oraz duszpasterstwem polskim nie została przerwana i trwa do dziś. Ogłoszenia, krótkie artykuły i sprawozdania z działalności tych organizacji ukazują się w każdym numerze. Przez jakiś czas SPK kontynuowało jeszcze wydawanie swoich własnych komunikatów, ale w końcu i one znalazły swoje miejsce w całości na łamach *Wiadomości*. Również Polska Ambasada w Wellington, szczególnie w ostatnich latach, dość regularnie dostarcza informacji i różnych materiałów do publikacji.

W latach 1960-tych objętość wydawanych numerów wzrosła do ponad 20 stron a w początku lat 1970-tych, w numerach obejmujących kilka miesięcy naraz, liczba stron przekraczała nawet 40. Późniejsze i dzisiejsze wydania mają już średnio od 16 do 32 stron.

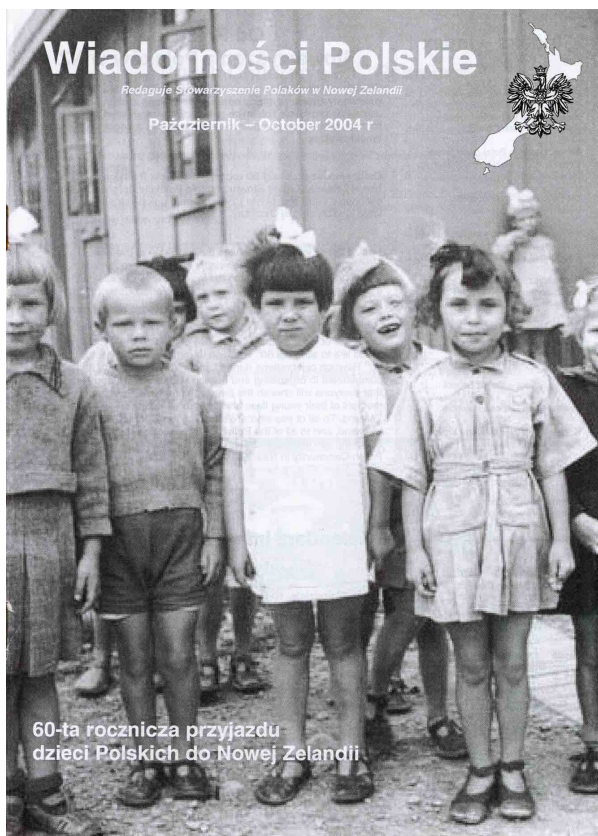
W dekadzie lat 1990-tych i pierwszych latach nowego milenium *Wiadomości* publikowały wiele przedruków z polskojęzycznych gazet wychodzących w Polsce lub w krajach z dużymi skupiskami Polonii. Takie były wówczas czasy, kiedy Internet wciąż raczkował, a wiadomości o polskiej transformacji politycznej, zrzuceniu jarzma komunizmu, odbudowie systemu demokratycznego, przemianach gospodarczych, prywatyzacji i wdrażaniu praw wolnego rynku były z wielkim zainteresowaniem przyjmowane przez czytelników.

W 2004 Zarząd Stowarzyszenia zdecydował, że należy uczciwie zrezygnować z publikowania materiału, na który nie posiadano odpowiedniego pozwolenia (copyright). Główna uwaga pisma skupiła się więc ponownie na wiadomościach lokalnych i sprawach dotyczących życia polonijnego w Nowej Zelandii.

Dzielo wolontariuszy

Kolegium redakcyjne *Wiadomości Polskich* jest powoływane decyzją Zarządu Stowarzyszenia Polaków w Nowej Zelandii. Członkowie redakcji nie pobierają żadnej zapłaty za swoją pracę. Wydawca nie płaci też autorom publikowanych artykułów. Pod tym względem, gazeta jest dziełem wolontariuszy.

Pismo nie jest dochodowe, ale też nigdy nie było specjalnych oczekiwań, aby przynosiło zyski. Egzemplarze *Wiadomości* nie mają ceny i nie można ich nigdzie kupić. Członkowie Stowarzyszenia pokrywają koszt swoich egzemplarzy w ramach rocznych składek członkowskich. Subskrypcja dla osób spoza Stowarzyszenia wynosi tyle samo, ile opłata członkowska. Zwykle, subskrypcje nie pokrywały kosztów papieru, druku i dystrybucji. Dlatego gazeta była i dalej jest subsydiowana przez wydawcę, czyli Stowarzyszenie. Wycofanie się SPK z pozycji wydawcy w 1955 roku, było związane z ograniczoną możliwością subsydiowania gazety przez tę organizację, borykającą się z własnymi wydatkami w tamtym czasie. Nakład pisma był zawsze zbyt mały, aby mógł przynosić zyski. Z drugiej strony, liczebność Polaków mieszkających w Nowej Zelandii była niewystarczająca, aby przyciągnąć reklamę firm komercyjnych. Niektórzy polscy przedsiębiorcy zamieszczali ogłoszenia o swoich usługach i w każdym numerze jest miejsce na reklamę, ale wpływy z niej pochodzące pozostają znikome. To właśnie uwarunkowania finansowe, obok zmieniających się zespołów redakcyjnych oferujących różne style edytorskie, były głównymi przyczynami dla których *Wiadomości* zmieniały swoją objętość, format, szatę graficzną, częstotliwość ukazywania się i metodę druku na przestrzeni lat.

Do 1958 roku *Wiadomości Polskie* były miesięcznikiem. Od 1959 roku niektóre numery były dwumiesięczne, a od połowy lat 1960-tych, w szczególności we wczesnych latach 1970-tych, nawet trzy i czteromiesięczne. W niektórych latach wydano tylko cztery numery. Zmniejszenie ilości wydawanych numerów w niektórych latach było celowe i związane z próbą ograniczenia wydatków Stowarzyszenia. W okresach największej popularności drukowano ponad 350 egzemplarzy danego numeru. Koszt papieru, druku, złożenia wraz z opłatą pocztową za wysyłkę do członków rozsianych po całym kraju, stanowiły niemały wydatek w budżecie Stowarzyszenia, co było szczególnie odczuwalne w okresach po zakupie lub renowacji siedziby organizacji.

Archiwa

Od kilku już lat *Wiadomości Polskie* są redagowane, składane, rozprowadzane i oficjalnie publikowane na stronie internetowej Stowarzyszenia w formie plików komputerowych pdf.

Jednakże, do 2012 roku wszystkie numery były wydawane drukiem. Dostęp do tych papierowych egzemplarzy jest niezwykle utrudniony poprzez fakt, że niemal cały nakład był rozprowadzany do członków i tylko kilka z nich było odkładane do archiwum organizacji. Żadna z bibliotek prowadzonych przez polskie organizacje w różnych ośrodkach polonijnych nie zbierały roczników pisma w sposób usystematyzowany. W swoich zasobach mają co najwyżej kilkadziesiąt egzemplarzy z różnych lat. Niestety, do roku 2012 tylko kilka numerów wysłano do Biblioteki Narodowej Nowej Zelandii.

Dlatego, oprócz prywatnych kolekcji poszczególnych członków, tylko archiwum Stowarzyszenia Polaków w Wellington posiada pokaźniejszy zbiór starych roczników. Niestety zbiór ten jest niekompletny. Często też zachowały się tylko pojedyncze egzemplarze poszczególnych numerów. Niektóre z nich, podniszczone przez czas i wilgoć, są w słabym stanie zachowania. Z tych przyczyn Zarząd Stowarzyszenia poparł w 2022 roku inicjatywę zeskanowania wszystkich numerów pisma i sporządzenia archiwum cyfrowego *Wiadomości Polskich*.

Archiwum cyfrowe *Wiadomości Polskich*

Chociaż skanowanie rozpoczęto już w 2021 roku, główna faza prac została wykonana po otrzymaniu od Zarządu dostępu do archiwum organizacji w lutym 2022. Wybrano rozdzielczość 300 dpi jako przewodnią i 600 dpi dla starszych i rzadkich numerów. Zeskanowane strony zapisano w formatach Jpg i Tiff, a całe numery pisma zapisano w formacie Pdf i Pdf-searachable. Każdy numer *Wiadomości* zapisano w odrębnym pliku, które poukładano rocznikami. Stworzone archiwum cyfrowe zapewnia w ten sposób prosty i łatwy dostęp do każdej strony wszystkich zeskanowanych numerów. Archiwum cyfrowe pozwala używać wyszukiwarek komputerowych.

Jak już wspomniano, archiwum Stowarzyszenia nie posiada wszystkich wydanych numerów gazety. Niestety, *Wiadomości Polskie* nie były numerowane. Z tej przyczyny, biorąc pod uwagę fakt ukazywania się numerów dwumiesięcznych a nawet trzymiesięcznych, nie jesteśmy w stanie określić prawdziwą liczbę wszystkich opublikowanych numerów. Zatem nie jest też pewne ilu numerów brakuje. Najprawdopodobniej, do końca 2022 roku ukazało się 688 numerów.

Archiwa Stowarzyszenia dysponuje około 620 numerami, wśród których znajdują się również te wydane ostatnio jako pliki pdf.

Do tej pory zeskanowano 533 numerów, w tym około 170 wczesnych numerów w rozdzielczości 600 dpi. Brakuje prawdopodobnie około 58 numerów, głównie z lat 1950 – 1970.

Dzięki uprzejmości pana Michała Mendrunia, udało się zeskanować ponad 20 numerów z jego kolekcji rodzinnej, a których nie udało się znaleźć w archiwum Stowarzyszenia, ani nigdzie indziej.

Dostępu do Archiwum cyfrowego *Wiadomości* udziela Stowarzyszenie Polaków w Wellington lub redaktor gazety.

Jacek Drecki
Ko-ordynator - archiwum cyfrowe WP

*****

Wiadomości Polskie – our own history treasure trove

Scanning project of the longest running Polish newspaper in New Zealand (published since 1950)

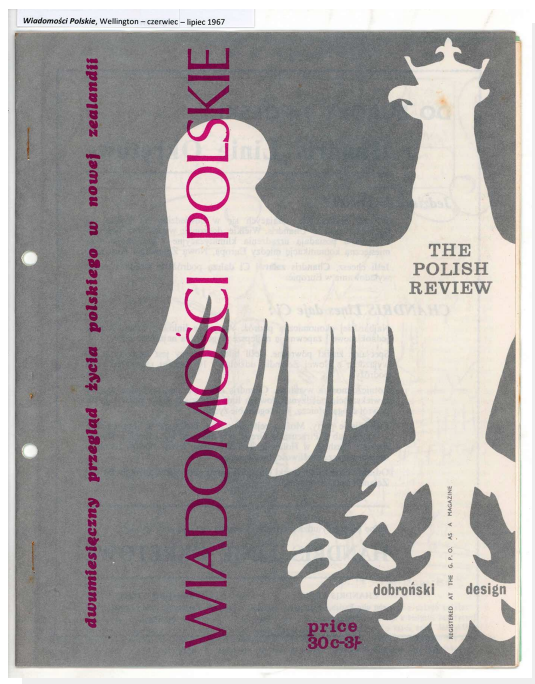
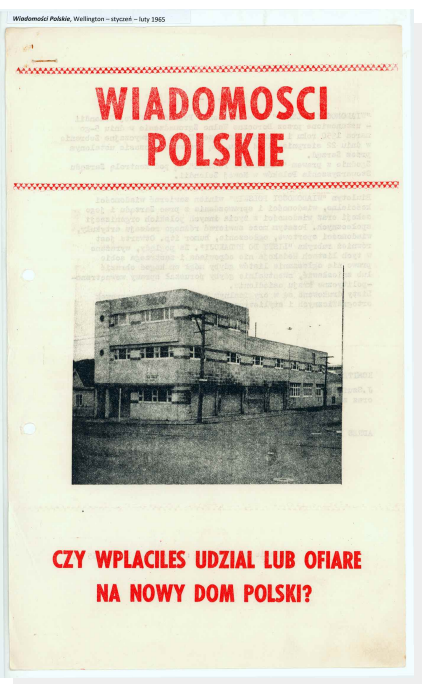
Early years - from newsletter to newspaper

Wiadomości Polskie is the longest running Polish newspaper in New Zealand and as such is a splendid source of information about the Polish community in this country. It has been published continuously by the Polish Association in Wellington since 1950. The Association itself was established in 1948, but it took two years of organizational work concerning statute, membership, meeting venues, setting a framework for various activities and so on, before the first official newsletter, called *Komunikat No.1* was issued. It was dated March 18th 1950 and contained two pages. It had a circulation of about 240 copies printed and distributed amongst 222 members and about a dozen or so non-members of the Association. Five additional numbers of *Komunikat* were issued in that year. In the following years it was released monthly.

In its fourth year running, in June 1954, *Komunikat* changed name to *Biuletyn Polski*. It reflected a growing demand for more Polish language news and other reading material to be available in the community that was getting more and more vibrant, better organized and conscious of its role, cultural needs and aspirations. At that time, the simple newsletter style of the *Komunikat* was expanded and complemented with editorial columns containing articles by various members of the local Polish community, written on local and general topics that would interest Poles living in New Zealand. It was a result of remarkable cooperation between Polish organizations active in the Wellington area at the time including the Polish Association, SPK (Stowarzyszenie Polskich Kombatantów – Polish Ex-soldiers Association), Komisja Skarbu Narodowego na Nową Zelandię (National Treasure Committee) and Father Leon Broel-Plater – Rector of the

Polish Catholic Mission in New Zealand. Furthermore, the support of Poles residing in Auckland was also secured. This way, with expanding content and news from Polish communities in other centres, the first Polish language monthly magazine in New Zealand was born. It lacked illustrations, volume, consistency and some good editing techniques yet, but aspirations were high.

Only four numbers, from June to September 1954, were issued under the banner of *Biuletyn Polski*. In October the magazine was given a new title – *Wiadomości Polskie* and as such continues to be published today. Interestingly, the change appeared to be forced upon the editorial staff who preferred to continue with the name *Biuletyn* as being more in line with the content of mostly local community news rather than a full-scale broad-interest newspaper that the new name would suggest. Reader's opinion was sought in regards to the title, but no further changes followed and the new name stayed.

New titles corresponded with changes of the official publisher. All numbers of the *Komunikat* (1950 – 1954) were published by the Polish Association. All four issues of the *Biuletyn Polski* were published by “Polish Organizations and Associations in New Zealand”. Then *Wiadomości Polskie* were published jointly by the Polish Association and the Polish Ex-soldiers Association (SPK). Finally, from the December 1955 issue, after SPK withdrew from the editorial office, the newspaper was published solely, again, by the Polish Association in New Zealand.

Although the period of inter-organizational co-publishing was relatively brief, lasting about 18 months only, it proved to be pivotal in shaping the style and character of the newspaper. The expanded volume, now regularly 6 to 8 pages, allowed it to supplement the coverage of local community social and cultural events with ‘letters to the editor’, items on Polish literature, history, but also news and articles obtained from Polish sources in the free world, particularly in the UK and America. All this generated interest within the Polish society well beyond the Wellington area. The basic framework for the magazine was set, and with only minor changes, it is still successfully followed today.

Good cooperation with Polish chaplaincy and other organizations continues. Reports on their activities appear in every number and, on occasion, a news item or article supplied by them is published too. For a while, SPK continued to issue their own, stand-alone *Komunikat SPK*, but in the end it decided to publish all their material in the pages of *Wiadomości*. In recent years the Polish Embassy in Wellington supported the paper financially and frequently supply news and articles to be published there.

By the mid-1960s the magazine grew to more than 20 pages per issue. A few multi-month issues in the early 1970s swelled to more than 40 pages. Since then, the number of pages per issue remains usually between 16 and 32. In the 1990s to the early 2000s *Wiadomości* reprinted many articles from Polish language newspapers received either from Poland or from other countries with a sizable Polish immigrant population. Thus were the times, when the internet was still in its infancy yet, but news about shrugging off communist rule, reinstating democracy and the free market economy in Poland were eagerly sought after by readers. In 2004 an internal review of the newspaper was conducted by the Association Executive Committee and re-publishing articles without copyright was phased out. The main focus of the printed material shifted back to local news and matters regarding activities of the Polish society in New Zealand.

A volunteer's domain

The Polish Association Executive appoints the Editorial Committee, members of which are not paid for their work. There is also no money paid to authors of published articles. In this respect the newspaper has always been a volunteer's domain.

In general, the title has not been profitable, but on the other hand, it was never a profit driven enterprise. *Wiadomości* has never had a price tag and copies have not been for sale as such. Members of the Association cover the cost of their copies by paying an annual membership subscription. For non-members a yearly subscription of the newspaper was of the same value as the Association's membership. Usually, all those subscriptions did not meet paper, printing and distribution costs. Therefore, *Wiadomości* has always been subsidised by the publisher – namely the Polish Association. The 1955 withdrawal of SPK from its co-publishing role was a result of the inability to subsidise the newspaper due to financial constraints faced by this organization at the time. The circulation was too small to make it profitable. On the other hand, the number of Polish people living in the country was never sufficient to attract commercial advertising. Some Polish businesses paid for their ads and there is always room for ads in every issue, but the revenue from them remains miniscule. Those financial impediments, together with changes in the editorial staff applying different editing styles, were the dominant force behind a fascinating change of the newspaper's appearance, frequency of publishing, size and printing techniques throughout the years.

Until the end of 1958 *Wiadomości Polskie* was a monthly magazine. From 1959 some numbers were bi-monthly and from the mid-1960s, particularly in the 1970s there were also numbers spanning more than two months. In some years only four issues were released. Publishing less numbers per year was sometimes deliberate for the purpose of cost saving. During the height of the magazine's popularity over 350 copies were printed. The cost of paper, printing, binding and distributing to the members and subscribers throughout New Zealand by post was a burden on the Association's finances, especially in the years immediately following the purchase or renovation of the Association's premises.

Archives

Currently the newspaper is prepared, edited and distributed in digital form, published officially on the Polish Association's web-page. However, up to 2012 all the numbers were published as hard copies, printed on paper. Access to the old paper copies remains severely restricted by the fact that nearly all those hard copies were distributed to members and only a few spare copies were put aside and kept in the Association's archives. None of the libraries run by Polish Associations in various centres in New Zealand have collected the newspaper on a year-by-year basis. If anything, they kept just several odd numbers. Likewise, before 2012, just a few numbers were sent to the National Library of New Zealand. So, apart from possible private collections held and owned by long serving members of the Polish Association in New Zealand, only the Wellington Association's archives contain sizable numbers of past copies. Unfortunately, not all of them. Frequently, there is just one copy of a particular issue. The surviving copies are sometimes in poor condition. For all these reasons, an initiative of scanning and digitising the whole available collection of *Wiadomości Polskie* was supported by the Wellington Association's Executive Committee in 2022.

Scanning project

Although the project started in Auckland in 2021, most of the scanning was done after access to the Association's Archive was granted, in 2022. Nominal resolution of the scans was set for 300 dpi and 600 dpi for old and rare issues of the magazine. The scanned pages are saved as Jpg and Tiff files, then the whole number is converted to Pdf and Pdf-searchable files. Each number of *Wiadomości Polskie* is saved in its own folder and placed in a folder for a particular year. This way a clear, easy to follow directory of the digital archive of the paper was created. Searchable pdf files enable search engines to look for specific names or phrases throughout the digital archive.

As mentioned earlier, the Archives of the Polish Association in Wellington contain most of the past numbers, however, there are also some gaps in their collection. Unfortunately, *Wiadomości Polskie* were not numbered. For this reason and the fact that many issues were published for more than one month, we cannot easily establish how many were actually published and therefore how many are missing.

We can guess that overall, about 688 issues were published by the end of 2022.

The Association archives contain about 630 numbers. This number includes recent digital copies held as pdf files only. 533 numbers have been scanned so far. About 170 of the early numbers were scanned in 600 dpi resolution.

There are probably about 58 numbers missing, mostly from the 1950s to 1970s.

The kindness and courtesy of Mr Michal Mendruń enabled us to scan over 20 numbers held in the Mendruń family collection which could not be found anywhere else.

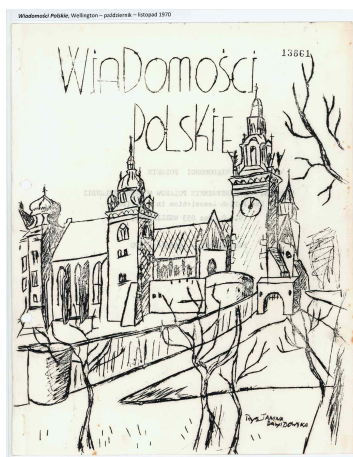
Access to the digital archive can be granted by courtesy of the Polish Association in New Zealand (Wellington).

Jacek Drecki
WP Scanning Project Coordinator

APEL DO CZYTELNIKÓW / APPEAL TO THE READERS

Byłoby wspaniale gdybyśmy dysponowali wszystkimi rocznikami Wiadomości Polskich. Dlatego zwracamy się z prośbą do szanownych czytelników o pomoc w odnalezieniu brakujących numerów pisma. Będziemy wdzięczni każdemu kto posiada któryś z wymienionych poniżej numerów za łaskawe ich udostępnienie, celem zeskanowania i uzupełnienia naszego archiwum cyfrowego.

Prosimy w tej sprawie kontaktować się z Zarządem Stowarzyszenia (association@polishcommunity.org.nz), z redaktorem Wiadomości Polskich (editor@polishcommunity.org.nz) lub z Jackiem Dreckim - (jacek@orcon.net.nz) – koordynatorem projektu skanowania.

It would be very nice indeed if we had every issue of *Wiadomości Polskie* in our collection, but unfortunately, we have not. Therefore, we would be grateful to the readers who may have the missing editions and could let us scan them to supplement our digital archive.

We would kindly encourage any readers who may help to get in touch with members of the Polish Association Executive Committee (association@polishcommunity.org.nz), the editor (editor@polishcommunity.org.nz) or the scanning project coordinator - Mr Jacek Drecki (jacek@orcon.net.nz).

Brakujące numery / Missing editions:

- 1950:** *Komunikat No 3;*
- 1951:** *Komunikat No 17;*
- 1952:** *Komunikat No 6, 7, 8;*
- 1953:** *Komunikat No 5, 10;*
- 1954:** *Komunikat No 5 (?);*
- 1956:** *marzec;*
- 1960:** *sierpień, wrzesień, październik, listopad, grudzień;*
- 1961:** *styczeń, luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień;*
- 1962:** *sierpień, październik, listopad;*
- 1963:** *luty, marzec, kwiecień, maj;*
- 1964:** *czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień, październik;*
- 1965:** *lipiec, sierpień, wrzesień;*
- 1966:** *listopad, grudzień;*
- 1967:** *styczeń (?);*
- 1968:** *kwiecień, maj, czerwiec;*
- 1969:** *styczeń, luty, marzec, kwiecień, wrzesień, październik;*
- 1970:** *marzec, kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień;*
- 1974:** *sierpień (?);*
- 1991:** *sierpień (?).*

Jacek Drecki

PISANKI - EASTER EGGS WORKSHOP

Children and parents from our Polish Community gathered at Dom Polski to make Pisanki for their Easter baskets and enjoy fun Easter crafts.

Many different techniques were shared and trialed. The results were outstanding.

Natural dyes for the eggs were made from red cabbage (purple), turmeric (yellow), beetroot (red) and onion skins (brown). Beeswax was heated and applied to raw and hard boiled eggs via tjanting tools or even pins stuck to the end of pencils and some even chose to blow out the raw egg contents to preserve their “eggcellent” works of art.

Younger children used various other artistic ways to decorate and colour their eggs and judging from their smiling faces they were “eggstatic”

After the hard work we shared kielbaski in buns, coffee and hot chocolate.

Ela Polaczuk Rombel

Rodziny z polskiej wspólnoty wellingtonskiej zebrały się w Domu Polskim w niedzielę 2-go kwietnia, aby dekorować jajka do tradycyjnego koszyka wielkanocnego.

Różne metody były wypróbowane i zastosowane, ale wyniki były wspaniałe.

Naturalne barwniki do malowania jajek były zrobione z czerwonej kapusty (purpurowy), kurkumy (żółty), buraka (czerwony) i łupin cebuli (brązowy).

Podgrzany wosk był zastosowany do pokrycia surowych lub ugotowanych jajek przy użyciu narzędzia tjanting lub też szpilki zamocowanej do ołówka, a niektórzy wydmuchiwali jajka aby wykreować “jajowe” dzieła sztuki.

Młodsze latorośle stosowały inne, niekiedy wymyślne sposoby dekorowania jajek (i nie tylko), i sądząc po ich uśmiechniętych buziach, miały “b(j)ajeczny” czas.

Ciężka praca została wynagrodzona podwieczorkiem z kielbaskami w buleczkach, kawą i gorącą czekoladą.

Tłumaczenie: Krystyna McNeil

Orleta Polish Dance Ensemble
invites friends & families to
a new Disney movie
Peter Pan and Wendy
4pm Sunday April 30
Dom Polski
257 Riddiford Street
Newtown Wgtn
Bring a cushion or bean bag
entry free
snacks for sale

RSVP orleta@polishcommunity.org.nz

The Polish Association
In New Zealand (INC)

Please join us for High Tea

Dom Polski

257 Riddiford Street

Newtown Wellington

Sunday May 7 at 1.30pm to

celebrate our National Day 3ci Maj

Entry free Bookings essential

ph or msg Jen on 0273756004

or email :

association@polishcommunity.org.nz

KRAKERJACK!

Hi everyone! I'd like to take this opportunity to introduce you to Krakerjack, a new Polish folk and klezmer band!

In late 2021, with the encouragement of family, friends and the Polish Association, I formed Krakerjack. Before we knew it we had a seven piece band - two violinists, a bass player, two percussionists, an accordionist, and me on clarinet. I'm the only member with Polish heritage, but the others have embraced the culture like their own and are learning to sing in Polish.

We had to be patient because our first performances were scheduled (and then cancelled) during Covid. Finally we debuted in late July 2022 at 'Zabawa', the fundraiser for Ukraine at the Dom Polski. Then we played at the Polish Festival, the Polish Christmas Market and the first Slavfest. Last month, at Newtown Festival, a large, supportive crowd gathered for our performance and we were thrilled to share some Polish tunes with them.

A little like a Polish wedding band, we play energetic well-known and reimagined tunes mixed in with a few mellow pieces to let you catch your breath. Our next gig is at **Moon Bar in Newtown, at 8:30pm Friday April 28th**. Hope to see you there!

Witam Was wszystkich! Chciałbym skorzystać z okazji i przedstawić wam Krakerjack, nową kapelę folkowo-klezmerską!

Pod koniec 2021 roku, zachęcony rodziną, przyjaciółmi i Stowarzyszeniem Polskim, założyłem Krakerjack. Zanim się zorientowaliśmy, mieliśmy siedmioosobowy zespół - dwóch skrzypków, basistę, dwóch perkusistów, akordeonistę, włącznie ze mną na klarncie. Jestem jedynym członkiem polskiego pochodzenia, ale inni przyjęli kulturę jak własną i uczą się śpiewać po polsku.

Musielismy uzbroić się w cierpliwość, ponieważ nasze pierwsze występy były zaplanowane (a potem odwołane) w czasie Covidu. Ostatecznie zadebiutowaliśmy pod koniec lipca ubiegłego roku na "Zabawie" – imprezie zbierającej fundusze dla Ukrainy w Domu Polskim. Potem zagralismy na Polskim Festiwalu, Polskim Jarmarku świątecznym i na pierwszym Slavfest. W zeszłym miesiącu na Newtown Festival zebrała się na nasz występ liczna, wspierająca publiczność i byliśmy podekscytowani, że mogliśmy przedstawić kilka polskich melodii.

Trochę jak polska kapela weselna, gramy energiczne, dobrze znane oraz nowe aranżacje przeplatane łagodniejszymi utworami które pozwalają złapać oddech. Nasz następny koncert odbędzie się w **Moon Bar w Newtown, w piątek 28 kwietnia o 20:30**. Mam nadzieję, że się tam zobaczymy!

Andrzej Nowicki
Facebook: polishfolkband
Tel. 022 328 8064

Bieg/Spacer Wilczym Tropem w Christchurch. 5.03.2023

Deszcz i chłód nie ustraszyl ponad czterdziestu uczestników dorocznego Biegu/Spaceru „Wilczym Tropem” w Christchurch, w Nowej Zelandii. Wydarzenie poświęcone było pamięci Zbigniewa Olechnowicza, żołnierza antykomunistycznego podziemia (1942-1949) który zmarł po ponad 40 latach przetrzymywany w sowieckich kazamatach. Czczono również pamięć zesłańców na Sybir (1939-1952) a w szczególności Polskich Dzieci z Pahiatua i Ich Rodzin.

Bieg otworzyła pani Zofia Halwic, reprezentująca nowozelandzką Ambasadę RP. Następnie odczytano fragmenty listu Prezydenta RP Andrzeja Dudy do uczestników Biegu „Tropem Wilczym”. Po odśpiewaniu hymnu i uczczenia bohaterów Biegu minutą ciszy, uczestnicy ruszyli na trasę o długości 1963 metrów, wiodącą przez sosnowy las i plażę. Na mecie uczestnikom wręczano dobrze zasłużone dyplomy i medale. Wśród najszybszych na mecie była trójka braci: Zachary (pierwszy), Zaia (trzeci) i Zabian (czwarty) z rodziny Ormandy, praprawnuków Pawła Kuźmiuka, żołnierza Września 1939 i jednego z założycieli Stowarzyszenia Polaków w Christchurch przed siedemdziesięciu laty. Dzięki ofiarnej pracy zespołu naszych pań odpowiedzialnych za kuchnię, uczestnicy mieli okazję posilić się wspaniałą grochówką (była też wersja wegetariańska) i pieczonymi kiełbaskami. Nie zabrakło też ciast podawanych z kawą lub herbatą. Żegnano się z obietnicą ponownego spotkania za rok.

Bieg zorganizowało Koło SPK na Wyspę Południową, we współpracy ze Stowarzyszeniem Polaków w Christchurch. Jego sponsorami była Ambasada RP w NZ, Stowarzyszenie Polskich Kombatantów, w NZ, Stowarzyszenie Polaków w Christchurch, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów w Warszawie, IPN w Warszawie, Fundacja Wolność i Demokracja w Warszawie oraz Stowarzyszenie Nasza Polonia w NSW.

“Wolf Trail” Run/Walk in Christchurch, New Zealand. March 5, 2023

More than forty participants in the annual Wolf Trail Run/Walk in Christchurch, New Zealand, were not deterred by rain and cold. The event was dedicated to the memory of Zbigniew Olechnowicz, a soldier of the anti-German and anti-communist underground (1942-1949) who perished in Soviet casemates after over 40 years of suffering. The memory of the exiles to Siberia (1939-1952) was also honoured, including Polish Children from Pahiatua and their families.

The run was opened by Mrs. Zofia Halwic from the Embassy of the Republic of Poland. Then, one read out excerpts from the letter of the President of the Republic of Poland, Andrzej Duda, addressed to the participants of the Run. After singing the anthem and celebrating the heroes of the Run with a minute of silence, the participants set off on the 1963-meter-long route, leading through a pine forest and a beach. Three brothers: Zachary (first), Zaia (third) and Zabian (fourth) from the Ormandy family, great-great-grandchildren of Paweł Kuźmiuk, a soldier of September 1939 and one of the founders of the Association of Poles in Christchurch seventy years ago, were among the fastest at the finish line. Thanks to the dedicated work of our ladies responsible for the kitchen, the participants had the opportunity to eat wonderful split-pea soup (there was its vegetarian version as well) and baked sausages. There were also cakes, served with coffee or tea. After three hours, the participants were leaving with the promise of meeting again next year.

The run was organized by the South Island Branch of SPK, in cooperation with Polish Association of in Christchurch. Its sponsors were: Embassy of the RP in Wellington, SPK in NZ, Polish Association in Christchurch, Chancellery of the Prime Minister in Warsaw, Institute of National Remembrance in Warsaw, Freedom and Democracy Foundation in Warsaw, and Our Polonia Association in NSW.

Krys Pawlikowski

Szanowni Państwo, Drodzy Uczestnicy i Sympatycy konkursu "Być Polakiem",

W imieniu Komitetu Organizacyjnego konkursu "Być Polakiem" przekazuję najserdeczniejsze życzenia z okazji świąt Wielkiej Nocy.

Z szacunkiem i pozdrowieniami
Marek Machała
Koordynator Konkursu

PS.

Pozwalam sobie przekazać garść informacji o tegorocznej, XIV edycji Konkursu.

Nadeszło ok. 1500 prac z ponad 40 krajów świata, w tym, po raz pierwszy, z Turkmenistanu, Gruzji, Izraela, Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

W dniach 21-23 kwietnia grupa ok. 30 Jurorów ze świata oceni prace, wyda werdykty w poszczególnych grupach. Wyniki będą opublikowane na stronie www.bycpolakiem.pl w dniu 30 kwietnia 2023.

Wielkanoc, 2023 r.

*Pełnych radości i spokoju
Świąt Wielkiejnocy
wypełnionych nadzieją
i wiarą w zwycięstwo dobra.*

*Posel na Sejm RP Joanna Fabisiak
z Komitetem Organizacyjnym konkursu „Być Polakiem”*

